

Президенту України
Зеленському В.О.

Голові Верховної Ради України
Стефанчуку Р.О.

Прем'єр-міністру України
Свириденко Ю. А.

Міністру економіки, довкілля та сільського господарства України
Соболеву О. Д.

Головам обласних військових адміністрацій України

ВІДКРИТЕ ЗВЕРНЕННЯ

громадянського суспільства України

щодо підтримки ініціатив з охорони лісів та боротьби з незаконними рубками

Шановні пані та панове!

Ми, представники громадянського суспільства - екологічні організації, природоохоронні експерти та активісти з усієї України - звертаємось до Вас із закликом до підтримки та впровадження заходів, спрямованих на збереження наших лісів від незаконних рубок. Незаконні рубки лісу та знищення зелених насаджень залишаються одними з найбільш поширених і суспільно небезпечних правопорушень у нашій країні. Саме тому ми закликаємо вдосконалити законодавство і сприяти підвищенню ефективності роботи правоохоронних органів, що має стати пріоритетом для держави у час, коли війна завдає нашим лісам непоправної шкоди.

Чому чинне законодавство працює із застереженнями

Попри роки декларованих зусиль, ефективність протидії цим порушенням залишається вкрай низькою через системні прогалини в законодавстві:

- стаття 64 КУпАП, яка визначає відповідальність за порушення встановленого порядку використання лісосічного фонду, не змінювалася з 1997 року і не враховує жодних змін лісового законодавства за майже три десятиліття;
- законодавство не розрізняє незаконні самовільні рубки та незаконні лісгосподарські рубки постійних лісокористувачів, що не дає можливості отримувати статистику й здійснювати контроль, що необхідно для прийняття рішень національного стратегічного характеру;

- реально стягується лише 3–7% нарахованої шкоди від незаконних рубок - решта судових проваджень залишається не виконаними, а судова система перевантажена безрезультатними процесами;
- розміри такс за незаконні рубки незбалансовані: занижкі для звичайних лісів і непропорційно вищі для природно-заповідного фонду порівняно з Червонокнижними видами;
- посадові особи лісової охорони комунальних і галузевих підприємств досі не мають повноважень навіть складати протоколи про порушення у лісах, які зобов'язані охороняти;
- відсутня обов'язкова публічна звітність лісокористувачів, що унеможлиблює прозорість ланцюгів постачання деревини й ускладнює виконання Україною вимог Регламенту ЄС щодо боротьби зі знелісненням (EUDR);
- знищення зелених насаджень фактично залишається безкарним: окремого складу кримінального правопорушення немає, а адміністративні штрафи за статтею 153 КУпАП є мізерними.

Ми пропонуємо рішення

Громадськими організаціями та профільними фахівцями вже підготовлено повний пакет матеріалів законопроекту **«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення відповідальності в сфері охорони лісів та зелених насаджень»** включно з пояснювальною запискою та порівняльною таблицею. Документ опрацьований, узгоджений з природоохоронними експертами і готовий до внесення на розгляд Верховної Ради України. Єдине, чого наразі не вистачає, - це суб'єкта права законодавчої ініціативи, який зареєструє законопроект, та політичної підтримки для його подальшого руху комітетами і пленарними засіданнями.

Чому пропонуване рішення необхідно підтримати

1. Запроваджується чітка класифікація незаконних рубок - розмежування самовільних рубок та порушень постійних лісокористувачів усуне плутанину в правозастосуванні та дозволить сформувати точну статистику.
2. Створюються реальні стимули до добровільного відшкодування шкоди - понижувальні коефіцієнти та можливість зменшення розміру шкоди для соціально вразливих громадян зменшать навантаження на судову систему й підвищать частку реально стягнутих коштів.
3. Такси за рубки приводяться у відповідність до ринкової вартості деревини, такси для природно-заповідного фонду переглядаються, а для видів занесених до Червоної книги України значно підвищуються - це відновлює принцип справедливості й посилює превентивний ефект.
4. Вперше запроваджується кримінальна відповідальність за знищення зелених насаджень у населених пунктах (нова стаття 246-1 ККУ) - це захистить міські парки, сквери та алеї, які сьогодні знищуються безкарно під тиском забудови.
5. Розширюються повноваження лісової охорони комунальних і галузевих підприємств - це прискорить реагування на порушення там, де Держлісагентство не присутнє.

6. Запроваджується обов'язкова публічна звітність лісокористувачів про спеціальні дозволи та стан охорони лісів - це наблизить Україну до виконання вимог Регламенту ЄС EUDR і зміцнить довіру міжнародних партнерів.
7. Реалізація законопроекту не потребує додаткових видатків з державного бюджету - навпаки, очікується зростання надходжень від відшкодування шкоди та скорочення витрат на безрезультатні судові процеси.

В умовах війни, коли дрова часто є єдиним доступним джерелом опалення для значної частини населення через систематичні обстріли енергетичної інфраструктури, законопроект водночас передбачає справедливий механізм пом'якшення відповідальності для громадян і посилену відповідальність для тих, хто перетворив незаконні рубки на промисловий бізнес.

Наші пропозиції

На підставі викладеного ми звертаємось із наступним:

1. Сприяти реєстрації законопроекту у Верховній Раді України - зокрема шляхом залучення народних депутатів або профільного комітету як суб'єкта права законодавчої ініціативи.
2. Забезпечити пріоритетний розгляд законопроекту в профільних комітетах та винесення на пленарне засідання Верховної Ради України.
3. Доручити обласним військовим адміністраціям сприяти подальшому впровадженню норм законопроекту на регіональному рівні, зокрема в частині публічної звітності лісокористувачів та посилення контролю за рубками.
4. Забезпечити з боку Кабінету Міністрів України та Міністерства економіки супровід законопроекту після реєстрації, включно з підготовкою необхідних підзаконних актів.
5. Доручити Кабінету Міністрів України внести до рішення координаційної наради щодо пріоритетів діяльності правоохоронних органів напрям боротьби із незаконними рубками.

Ліси та зелені насадження — це не лише природний ресурс, а основа кліматичної стійкості, водного балансу та якості життя мільйонів українців. Кожен рік зволікання — це втрачені ліси, незахищені міські парки та невідшкодована державі й громадам шкода. Рішення вже підготовлене. Просимо Вас допомогти йому дійти до зали Верховної Ради та впровадити у діяльність правоохоронної системи.

Підписанти:

Дмитро Карабчук, виконавчий директор ГО «Лісові ініціативи і суспільство» (ЛІІС)

Тетяна Рябокінь, виконавча директорка ГС «Всесвітній фонд природи Україна»

Катерина Станкевич-Коваль, виконавча директорка ГО «Екосфера»

Сергій Зібцев, директор ГО «Регіональний Східноєвропейський Центр моніторингу пожеж», професор кафедри лісівництва НУБіП України

Юрій Дюг, керівник економічної платформи Wood Industry UA Федерації роботодавців України

Гаєцька Наталія, голова правління ГО «Маріуполь нуль відходів»

Олег Листопад, мережа захисту національних інтересів АНТС

Софія Шутяк, адвокат

Ольга Донець, ГО Грасрутс-Інститут Україна

Данило Ванькович, ГО Центр економіко-правової аналітики

МГЕО “Наш дім - Манява

Звернення підтримали членські організації Української кліматичної мережі:

ГО “Агентство економічного розвитку”

ГО “Агентство сприяння сталому розвитку Карпатського регіону “ФОРЗА”

ГО “Агенція сталого розвитку “Синергія”

ГО “Асоціація велосипедистів Києва”

ГО “Бюро екологічних розслідувань”

ГО “Глобальна мережа екопоселень України”

ГО “Голос Природи”

ГО “Громадянська мережа “ОПОРА”

ГО “Дитяча екологічна асоціація – Зелена країна”

ГО “Дитячий незалежний екологічний центр “Романтик”

ГО “Еко Місто Чернігів”

ГО “Екоклуб”

ГО “Екологічний клуб “Еремурус”

ГО “Екологічно-гуманітарне об’єднання “Зелений Світ”

ГО “Екопарк Осокорки”

ГО “Екосенс”

ГО “Екосфера”

ГО “Експертно-дорадчий центр “Правова аналітика”

ГО “Єдина Планета”

ГО “Лісові ініціативи і суспільство”

ГО “Мережа екостанцій України”

ГО “Молодіжна кліматична ініціатива “Розвій”

ГО “Нуль відходів Львів”

ГО “Плато”

ГО “Суспільний проект “Еколтава”

ГО “Стоїмо Разом” (Razom We Stand)

ГО “Суспільство Зіровейст”

ГО “Українська екологічна асоціація “Зелений Світ”

ГО “Українська природоохоронна група”
ГО “Український екологічний клуб “Зелена Хвиля”
ГО “Флора”
ГО “Хмельницький енергетичний кластер”
ГО “Центр екологічних ініціатив “Екодія”
ГО “Центр міжнародного співробітництва і впровадження проектів”
ГО “Чорноморський жіночий клуб”
ГС "Всесвітній фонд природи Україна” (WWF-Україна)
ЛМГО "Екотерра”
МБО "Екологія - Право - Людина”
МГЕО "Наш дім – Манява”
Національний екологічний центр України
Українське товариство охорони природи
ХМГО “ЕкоПраво-Харків”